

LK 1 Kaasav eelarve ootab hääli

LK 2 Lääne-Nigula Vallavalitsus võtab vastu taotlusi puuetega inimeste eluaseme füüsiliseks kohandamiseks

LK 2 1448,8 km² avastamisrõõmu

NR 5
MAI
2020

Lääne-Nigula valla ajaleht

Algab teede mustkatete ehitus

Mikk Lõhmus
vallavanem

Lääne-Nigula Vallavalitsus allkirjastas AS-iga eesti teed lepingu, mille alusel alustatakse juba maikuus teede mustkatete ehitust ning kaitsvast pindamist. 2020. aastal saavad mustkatte järgmised teed ja platsid:

1. Taebla-Koela tee, Paju tee ning Villemi tee Kadarpiku külas;
2. Kubja-Koka tee (Vedra ringi teest kuni kalmistuni ning Soolu teest kuni Umbamäe teeni);
3. Umbamäe tee Möisakülas;
4. Koela külatee ja Muuseumi tee Koela külas;
5. Üdruma-Laastre tee 2 km lõik;
6. Höbringi-Aulepa tee 700 m lõik;

7. Paslepa-Österby tee;
8. Nõva Kooli parkla.

Lisaks sellele tehakse päris mitmetel teedel olemasoleva mustkatte pindamist – nendeks on: Kaalumaja tee Kadarbiku külas; Kabeli tee ja Allika tee Piirsalus; Tehase tänav Ristil; Pargi tänav, Haapsalu mnt ja lasteaia parkla Paliveres; Kedre külatee; Jõe tee Pälli külas; Leediküla-Jaanuse ja Antsu tee Kirimäel; Tööstuse tn ja parklad Taeblas; Keedika külatee; Lehise tee Linnamäel; Kullamaa-Kalju tee; Kullamaa-Urvaste tee; Kullametsa kaar; Ranna tee Kurevere ülas; Uusküla tee; Nõva-Vaisi tee (osaliselt); Liivanõmme tee Rannakülas; Soopargi tee Varikul.

Kõikide tööde kogumaht jääb veidi alla 300 000 euro. Valitsuse kriisipaketi raames eraldati Lääne-Nigula vallale lisaraha 528 000 eurot ja see raha on kavas valdavat suunata kruusateede remonti – aas-

tatega on paljude teede kruusakiht kulunud nii õhukeseks, et seal pole õieti midagi greidderdada. 5. mail kuulutati välja sellekohane hange kruusateede kapitaalremondiks (pealevedu, teeäärte koori-

mine, kraavide korrastamine jms) ning selle hanke tulemused selguvad juunikuul alguses. Seega saab teemast pikemalt rääkida järgmises vallalehes.

Kaasava eelarve ettepanekud ootavad Teie hääli!

Piirkonniti ootavad järgmised vastavaks tunnistatud ettepanekud Teie hääli:

Kullamaa osavalla piirkond
Varjualune Kullamaa Lasteaia mänguväljakule, esitaja Imbi Post, maksumus 4866 eurot.

Martna osavalla piirkond
Martna mänguväljaku väliseadmete turvaaluse rajamine, esitaja Oliver Tammemägi, maksumus 5000 eurot;

Palliplatsi rajamine Martna Lasteaeda, esitaja Marju Kasterpalu, maksumus 3524,4 eurot.

Mänguväljak Rõude keskusesse, esitaja Marge Kanna, maksumus 11 557,50 € eurot.

Noarootsi osavalla piirkond
Pürski RAMP, esitaja Maila Krasmus,

maksumus 5000 eurot;

Vööla mõisapargi tiikide puhastamine, esitaja Veljo Heinmets, maksumus 990 eurot;

Päästame rannarahva Hara lahte ujuma, esitaja Raivo Adman, maksumus 4946,00 eurot.

Nõva osavalla piirkond
Nõva sadamaala korrastamine, esitaja Urmas Öuema, maksumus 3522,56 eurot.

Oru piirkond
Linnamäe Lasteaia õuealale puidust veoauto atraktsioon, esitaja Regina Kleeman, maksumus 5000 eurot.

Muruniiduki soetamine Seljaküla külaplatsi niitmiseks, esitaja Eda Türrpu, maksumus 425 eurot.

Palivere piirkond
Palivere Lasteaia ronimiskeskus, esitaja Kerda Ledis, maksumus 5000 eurot;

Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse piknikuplatsi paviljon, esitaja Mati Kallemets, maksumus 4980 eurot.

Risti piirkond
Ristikad võrkpalluriteks ja jõusaal kaasaegsemaks!, esitaja Merike Plaas, maksumus 4994,84 eurot;

Risti noorte õuesõppekeskus, esitaja Lea Lai, maksumus 4860 eurot.

Taebla piirkond
Mängulinnak Taebla Lasteaia õuealale, esitaja Helle Ilumäe, maksumus 4935,60 eurot. Rohkem infot ettepanekute kohta leiate VOLIS keskkonnas.

Millal toimub kaasava eelarve hääletus
Kaasava eelarve hääletus toimub vahemikus **22. mai kuni 4. juuni. 2020. a.** VOLIS keskkonnas.

Kuidas toimub kaasava eelarve hääletus?
Kaasava eelarve hääletus toimub elektrooniliselt. Hääletada saavad kõik vähemalt 16 aastased isikud, kelle elukohaks rahvastikuregistris on Lääne-Nigula vald.

• Hääletamiseks minge palun leheküljele www.laenenigula.ee/kaasav-eelarve, kust leiate vastava lingi VOLIS keskkonda.

• Keskkonda saab sisse logida kasutades IDkaarti või mobiil-ID.

• Sisse logides saate veelkord tut-

vuda esitatud ettepanekutega ning hääletada kuni 3 ettepaneku poolt.

• Hääletamine ei ole seotud selle piirkonnaga kus Teie ise elate, hääletada võite ükskõik millise piirkonna ettepanekute poolt.

Kuidas selguvad hääletamise tulemused?

Iga hääletaja häälel on kaal, hääletamistulemused selgitatakse piirkondade kaupa. Igast piirkonnast osutub edukaks enim hääli saanud ettepanek. Hääletustulemused avaldatakse valla koduleheküljel ja järgmises valla ajalehes. Valla kontaktisik kaasava eelarve hääletuses on: Heli Randes, arendus- ja turundusjuht heli.randes@laenenigula.ee.

Ärge unustage hääletamast. Iga häälel on oluline!

Volikogu töö ja eriolukord

Neeme Suur
Vallavolikogu esimees

Ei jää vist ükski eluala eriolukorrast puutumata, nii ka Lääne-Nigula valla volikogu töö. Eks seisneb ju volikogu töö eelkõige nõupidamistes, arute-

ludes ja otsuste langetamises. Kuidas seda aga teha, kui kokkusaamine on kas keelatud või siis tugevalt taunitud. Eks ikka elektrooniliselt vahendeid kasutades. Tegelikult, hoolimata sellest, et nii märtsis kui aprillis ei toimunud volikogu istungeid, ei ole volikogu töö raugenud. Informat-siooni oleme saanud vallavalitsuse käest regulaarselt. Volikogu komisjonid, aga ka osavallakogud, kogukonnakogud ja ka vallavalitsus on pidanud oma koosolekuid ja arutelusid kas digitaalses suhtluskeskkonnas või siis e-maili teel.

Aprillis pidas ka volikogu istungit. Seekord siis e-maili teel ja vaid ühe

päevakorrapunktiga. Selleks päevakorrapunktiks oli valla põhimääruse muutmise esimene lugemine. Vajadus hakata valla põhimäärust muutma tuli ikka sellest samast eriolukorrast. Nimelt ei näinud volikogu töökord ette elektrooniliste istungite pidamist. Nii saigi esimene istung põhimääruse muutmiseks tehtud e-maili teel, järgmine tuleb siis juba maikuus ja Skype kaudu. Tegelikult ei ole praegu see mitte kõige olulisem, kuidas see volikogu oma istungid peetud saab. Kõige olulisem on, et inimesed terved püsiksid. Valla asutused on eriolukorras hästi toime tulnud ja asutuste töötajad on igal juhul hästi suure

kiituse ära teeninud! Praegu aga tundub, et rahvas üldisemalt väsib piirangutest. Juba tundub ka et asjad lähevad paremaks, nakatumiste arv langeb. Piiranguid leevendatakse, kauplused ja täravad täituvad jälle inimestega. Väga loodan, et kõigil on nii palju mõistust, et ennast ja teisi kaitsta. Seda nüüd küll vaja ei ole, et meid keset suve või vastu sügist uus haiguspuhang tabab. Lääne-Nigula vald, nii nagu ka teised omavalitsused on saanud tuge Vabariigi Valitsustelt, et kompenseerida võimalikku tulude langust ning turgutada majandust investeringute kaudu. Summa ei ole mitte väike. Tulubaasi langemise toetuseks eraldati

vallale toetust 202 588 eurot. Karta küll võib, et see summa tulubaasi vähenemist ära ei kata. Töötajate töötasusid vald siiski vähendada ei kavatse, esialgu hoitakse tagasi jooksvate kulutustega. Teede remondiks eraldati toetust 528 169 eurot, see summa kulub sihtotstarbeliselt teede remondiks. Lisaks siis veel 480 000 eurot uuteks investeringuteks. Valitsuselt abiks saadud summad tuleb kasutada mõistlikult valla elanike hüvanguks ja majanduslanguse leevendamiseks. Vallavalitsusel ja volikogul on mille üle nõu pidada. Kas siis ka füüsiliselt kokku saades, seda näitab aeg pärast eriolukorra lõppemist. Seni aga digitaalselt.

1448,8 km² avastamisrõõmu

Mikk Lõhmus
vallavanem

Koroonakriis ja eriolukord on viinud selleni, et suviste välisreisi ettevõtmine on suure küsimärgiga. Selle eest toetame kodumaist, avastamisrõõmu leiab Eestiski ning veel enam – meie koduvallas. Lääne-Nigula kui Eesti suuruselt kolmas vald peidab uskmata palju huvitavat – olgu selleks siis võrattu Osmusaar, Telise päikesemärgid, maaliline Marimetsa raba, ainulaadne Nõva puukirik või Kasari luhad. Põnevaid paiku leiab igas piirkonnas ning usun, et enamus kohti on veel käimata.

Seetõttu oleme ette valmistamas mängu, mille raames tuleb suve jooksul läbi käia 20 Lääne-Nigula valla vaatamisväärsust. Igas punktis on QR koodi põhine tutvustus ning vastata tuleb ühele valda puudutavale küsimusele. Vähemalt 15 punkti läbi käimisel on võimalik saada loosiauhind, milleks võib olla Roosta Puhkeküla või Dirhami Kalakohviku kinkekaart või siis valik kohalike tootjate toodangust.

Mängu kuulutuse ja reeglid avaldame kuu keskpäeval valla Facebooki lehel ja veebilehel ning seda saab mängida kuni augusti lõpuni.

Lääne-Nigula Vallavalitsus võtab vastu taotlusi puuetega inimeste eluaseme füüsiliseks kohandamiseks

Kohanduse eesmärgiks on puuetega isikute iseseisva toimetuleku soodustamine.

Toetatakse liikuvusega seotud toimingute, sealhulgas eluruumi sissepääsu, hoone välisukse ja eluruumi vahelise käigutee, hoone ja selle territooriumile sissepääsu või piirde kohandamist, hügieenitoimingute ja köögitoimingute parandamist.

Toetuse määramisel lähtutakse sotsiaalkaitseministri 26.02.2018 määruse nr 4 „Puuetega inimeste eluaseme füüsilise kohandamine“ lisas 1 kehtestatud ühikuhindadest või tegelike kulude alusel, kui ühiku hinda pole määratud.

Taotlusesse märgitakse taotleja andmed, kohandatava eluruumi aadress, kohanduse kirjeldus ja selle vajaduse põhjendus. Taotlusele tuleb lisada kaks hinnapakkumist ning otsus puude raskusastme kohta. Vajadusel ka nõusolekud eluruumi omanikult, kaasomanikult või korteriühistult.

Taotlusi võetakse vastu kuni **31. maini 2020**.

Täiendav info: Mariel Kõrgemägi, Mariel.Korgemagi@laanenigula.ee, 5919 4936.

Veelgi enam eraisikuid saavad KIKist toetust vee- ja kanalisatsioonitaristu rajamiseks

Alates 8. maist saavad Keskonnainvesteeringute Keskusest (KIK) toetust taotleda ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumiseks, reoveemahuti paigaldamiseks ja omapuhasti rajamiseks ka need eraisikud, kes elavad alla 2000 tarbijaga reoveekogumisaladel. Samuti pikeneb taotluste esitamise tähtaeg üle 2000 tarbijaga reoveekogumisalade elanikele.

Kes saab toetust taotleda?

- Isikud, kelle majapidamine asub keskkonnaministri poolt kinnitatud reoveekogumisalal (nii üle kui ka alla 2000 tarbijaga reoveekogumisalade elanikud). Seda saab kontrollida KIKi kodulehel olevast otsingumootorist.
- Kinnistusraamatusse kantud kinnisasja või hoonestusõiguse füüsilisest isikust omanik, ühisomanik või kaasomanik. Oluline on silmas pidada, et taotlejale kuuluva kinnisasja või hoonestusõiguse ühis- või kaasomanik ei tohi olla juriidiline isik.

Milleks toetust antakse?

- Reoveekogumisaladel elamu ühendamiseks ühisveevärgi ja/või -kanalisatsiooniga või kogumismahuti rajamiseks või ümberehitamiseks ning alla 2000 tarbijaga reoveekogumisalal ka elamule omapuhasti rajamiseks või ümberehitamiseks. Kogumismahutitele ja omapuhastitele saab toetust küsida piirkondadesse, kus puudub

ühiskanalisatsioon ning kus on teada, et seda lähima viie aasta jooksul ei rajata.

Milleks toetust ei anta?

- Elamuisest torustike ehitustööde, sh veemööduõlmede rajamiseks.
- Varasemalt teostatud tööde rahastamiseks. Ehitustöödega ei tohi alustada enne otsuse kättesaamist.
- Hoonestamata kinnistule torustiku rajamiseks.
- Pärast 21. maid 2018 ehitatud elamutega kinnistule vee- ja kanalisatsioonitorustiku, omapuhasti või kogumismahuti rajamiseks.

Kui suur on toetus?

- Toetuse suurus lähtub sarnaste ehitustööde keskmisest maksumusest ning sõltub rajatava torustiku pikkusest. Toetuste summad jäävad vahemikku 1132-3792 eurot.

Kui kaua saab toetust?

- Projekti abikõlblikkuse perioodi lõpp, st kaevetööde tähtaeg ei tohi olla hiljem kui **31. august 2023**. Seega on kõige hilisem aeg taotlust esitada, et jääks aega ka kaevetöödeks (eeldusel, et voolu eelarve pole varem täitunud) **jaanuar 2023**. Voolu eelarve on 17 miljonit eurot, millest tänaseks on eelnevate rahastusotsusega kaetud ca 8 miljonit eurot.

Kuidas taotleda?

- Taotleda on võimalik: 1) E-toetuse

keskkonnas, 2) KIKi kodulehel avaldatud taotlusvormil, mida on võimalik saata KIKi e-posti (info@kik.ee) või posti teel (Narva mnt 7a, VI korrus, Tallinn). Samuti võib taotlust alates juunikuust täita KIKi Tallinna kontoris, kuid palume sel juhul eelnevalt ette helistada telefonil 6 274 171.

- Taotlemisel tuleb KIKile koos taotlusvormiga esitada vee-ettevõtjalt küsitud liitumistingimused, mis sisaldavad liitumispunkti asukoha koordinaate ja selgitust, kas liitumisvõimalused on nii ühisveevärgi kui -kanalisatsiooniga.

- Kogumismahuti või omapuhasti rajamisel tuleb taotlusele lisada vee-ettevõtja või kohaliku omavalitsuse kinnitus ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni liitumisvõimaluse puudumise kohta 5 aasta perspektiivis.

- Samuti tuleb esitada volikir, kui toetust taotletakse volituse abil.
- Kavandatud tegevused tuleb ellu viia kuue kuu jooksul pärast positiivse otsuse saamist.

Kust leiab lisainfot?

- Täpsed tingimused, juhised ja korduma kippuvad küsimused leiab KIKi kodulehelt siit.
 - Lisainfot jagab KIKi projektikoordinaator Kadri Haamer (kadri.haamer@kik.ee, 6 274 183).
- Toetust annab Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi vahenditest ning toetuse töötab välja Keskonnaministeerium.

2020. mittetulundusühingute investeringutoetuste nimekiri

- Koluvare seltsimaja põrandakatte ja kamina südamikuvahetuseks Koluvare Küla Selts MTÜ-le 1000 eurot.
- Kullamaa apteegihoonet välise trepi renoveerimiseks Kullamaa Käsitööselts MTÜ-le 900 eurot.
- külasiltide valmistamiseks ja paigaldamiseks Üdruma Küla Selts MTÜ-le 230 eurot.
- Palivere pritsikuuri renoveerimiseks Priitahtlikud Pritsumehed MTÜ-le 4621,76 eurot.
- Linnamäe jalgpalliväljaku videovalve ja turvasüsteemi rajamiseks Oru Spordiklubi MTÜ-le 950 eurot.
- Lääne-Nigula koguduse pastoraadi katuse vahetuseks EELK Lääne-Nigula Püha Nikolause kogudus MTÜ-le 7000 eurot.
- Risti Loomemaja kööginurga komplekteerimiseks Risti Huvi MTÜ-le 859,98 eurot.
- Noarootsi poolsaare matkaradade ettevalmistustöödeks Paslepa Külaselts MTÜ-le 998 eurot.
- Tervem Noarootsi MTÜ-le tööstusliku õmblusmasina soetamiseks (koolituste ja töötubade läbiviimiseks) 3020 eurot.
- Noarootsi Loometare MTÜ-le KOP taotlusvooru esitatud projekti omaosaluseks 800 eurot.
- Rõude muuseum MTÜ-le õhksoojuspumba ostmiseks 1000 eurot.

Infoliin ja tugigrupid dementsusega inimestele ning nende lähedastele

2018. a. septembris sõlmis Sotsiaalministeerium lepingu MTÜ Elu Dementsusega, Viljandi Haigla, Tartu Tervishoiu Kõrgkooli ja SA EELK Tallinna Diakoonia-haiglaga Dementsuse Kompetentsikeskuse loomiseks. Dementsuse Kompetentsikeskuse visiooniks on tagada dementsussündroomiga inimestele ja nende lähedastele inimväärne elu Eestis.

Märtsis alanud eriolukorra tõttu on kompetentsikeskus keerulises olukorras – inimesed, kelle jaoks on kompetentsikeskus loodud, kuuluvad ise riskirühma või puutuvad väga tihedalt kokku riskirühma kuuluvate inimestega ning sellest tingituna oli mõistlik loobuda ka kõikidest üritustest ja kohtumistest.

Kuid see ei tähenda, et töö oleks seisma jäänud. Kriisist tulenevalt toimub inimestega suhtlemine rohkem telefoni ja virtuaalsete suhtluskeskkondade kaudu.

Dementsusealase nõu saamiseks on võimalus helistada info- ja usaldusliinile 644 6440. Infoliin töötab tööpäeviti – esmaspäeviti, teisipäeviti, neljapäeviti ja reedeti kella 12.00 – 16.00 ning kolmapäeviti kella 16.00 – 20.00.

Info- ja usaldusliinile saab helistada nõu saamise kõrval ka murede/rõõmude jagamiseks ning helistada võib ka lihtsalt suhtlemiseks, et vältida isolatsioonis tekkivat üksindust, ärevust ja depressiooni. Helistada võivad nii dementsusega inimesed, nende lähedased, aga ka tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande spetsialistid või kogukonna liikmed, kui neil on mure dementsusega inimese käekäigu pärast. Kui helistaja ei soovi ennast tutvustada, siis ta võib oma küsimused või mure esitada ka anonüümselt.

Juba kolmandat aastat korralda-

vad MTÜ Elu Dementsusega vaba-tahtlikud tugigrupid dementsusega inimeste lähedastele. Enne eriolukorra välja kuulutamist kogunesid dementsusega inimeste lähedased 22 eri paigus üle Eesti. Mõnes tugigrupis käis lähedasi vähem, teises rohkem, kuid tagasiside oli enamasti kõigil sarnane – nii hea, et kokku saime – sai oma muret teistega jagada, vahetada kogemusi ja nippe, kuulata, kuidas teised hakkama saavad, toetada ja saada ise tuge ning tunda, et sa ei ole oma murega ükski.

Eriolukorra ajal ei saa enam ka lähedased kokku tulla ning seepärast hakkasime korraldama virtuaalseid tugigruppe dementsusega inimeste lähedastele. Virtuaalses tugigrupis saab osaleda ükskõik millisest Eestimaa paigast, virtuaalse tugigrupiga ühinemiseks peab inimesel olema kõlaritega arvuti ja internetiühendus. Oma soovist tugigrupiga ühinemiseks võivad lähedased anda märku kirjutades info@eludementsusega.ee või helistades info- ja usaldusliinile 644 6440.

Dementsuse info- ja usaldusliin
töötab ka eriolukorras!
Helista 644 6440
E, T, N, R 12-16 või K 16-20

Dementsusega inimese lähedane,
osale virtuaalses tugigrupis!

Rohkem infot:
eludementsusega.ee või
info@eludementsusega.ee

Dementsuse Kompetentsikeskus

Helistades numbrile 644 6440, tasub helistaja kõne eest telefonioperaatori hinnakirja alusel.

Virtuaalses tugigrupis osalemiseks

peab olema internetiühendus, kuid nõu ja tuge saavad kõik tasuta!

Dementsuse Kompetentsikeskus

Ka Haapsalu Sotsiaalajas toimub regulaarselt tugigrupi kooskäimised dementsusega inimeste lähedastele, kus saab toetust ja kogemusi. Tugigrupp koguneb SA Haapsalu Hoolekandekeskuse ruumides, Kastani 9. Osalemiseks palun võta ühendust: Annaliisa Täht, sotsiaaltöötaja, tel. 5328 4333, annaliisa@sotsmaja.ee

Harjumus tuleb harjutades

Kärt Lusmägi, koolipsühholoog

Ametlik eriolukord Eestis saab varsti läbi. Mida see tähendab, kas saame jätkata oma elu täpselt samamoodi nagu see oli enne kui meie maailm peapeale pöörati? Seda me ei tea, spekulatsioone on igasuguseid. Küll aga saab teha esialgseid järeldusi.

Eriolukord on inimesi mõjutanud väga erinevalt

Meil on peresid, kus vanemad on õpetaja rolli üle võtnud ja lisaks igapäevatoole teevad sisuliselt ühte täiskohaga tööd veel. On lapsevanemaid, kes on täiesti kurnatud, õnnatud ja vihased. On lapsi, kellele distantsõpe ei sobi, olgu probleemiks kasvõi see, et osades koolides tuleb distantsõppel osalemiseks vara ärgata. Teine takistus

on koolitöödega alustamine, no ei ole kodus seda motivatsiooni. Lihtsam on tegeleda kõrvaltegevustega, näiteks arvutis või telefonis toimetada. Kui koolitööd on hakanud juba kuhjuma, siis on raske orienteeruda tegemata tööde rägastikus. Eriti veel olukorras, kus õpetajad panevad ülesandeid üles täiesti erinevatesse kohtadesse. On arusaadav, et see kõik ajab pea sassi.

Igas koolis on üksikuid lapsi, kes on läinud „kaduma“ ja õppimisest sootuks loobunud. Samas on peresid, kus lapsed õpivad iseseisvalt ja vanemad ei pea laste koolitööde pärast muretsema ja oma energiat kulutama. On lapsi, kellele distantsõpe sobib. Küll toetab osadid see, et kodus ei ole nii palju lärmi ja sagimist kui klassiruumis ja kes suudavad tänu sellele paremini keskenduda. Osadele sobib see, et

kodus ei teki potentsiaalseid konflikte klassikaaslaste ja õpetajatega. Osadele sobib, et ülesannete lahendamiseks ei ole nii palju ajalisi piiranguid ja asju saab teha omas tempos. Kõige rohkem veab nendel lastel, kelle vanemad on distantsõppe perioodil saanud olla rohkem kodus.

Harjumus tuleb harjutades

Muutused ja nendega harjumine on mõnele inimesele lihtsam, mõnele raskem. Iseseisvalt õppimise oskus on ka harjumus. Kui inimene on juba harjunud midagi tegema, siis on see tema jaoks lihtne. Aga kuidas tekib harjumus? Paljud tublid lapsevanemad küsivad internetis nõu. Teemad on väga erinevad. Tavaliselt algavad postitused murega, mida laps teeb/ei tee, seejärel kirjeldus, mida on ette võetud ja seejärel küsimus,

et mida võiks veel teha? Näiteks: „Minu laps ei õpi üldse iseseisvalt. Ta ei hakka üldse ülesandeid tegemagi kui mind kõrval ei ole. Ma olen talle küll õelnud, et hakka nüüd õppima ja ähvardanud tal telefoni ära võtta. Mõnikord see töötab ja mõnikord mitte. Mõnikord läheb laps selle peale endast välja, paugutab uksi, karjub ja siis ei tule sellel päeval õppimisest üldse midagi välja. Olen mõnikord ta tööd ise ära lõpetanud, sest ma ei taha, et koolis probleeme tekiks. Ma olen omadega täiesti ummikus. Mida ma tegema pean, et laps ise õppima hakkaks?“

Harjumus tuleb harjutades. Oletame, et Te ei oska autot juhtida ja tahaksite seda teha. Kuidas see käib? Kas nii, et istute rooli, õpetaja ütleb: „siin on sidur, pidur, gaas, anna minna“ ja tunni lõpus saate autojuhiload kätte?

Ei ole ju nii. Selleks, et õppida autoga sõitma, on vaja harjutada ja õppida. Samamoodi on teiste oskustega. Miks me eeldame, et näiteks iseseisvalt õppimine on midagi, mis on inimesega kaasa sündinud ja peaks ise automaatselt tekkima? See oleks kahtlemata väga mugav, aga kahjuks mitte reaalne. Selleks, et midagi osata, tuleb harjutada. Nii saavad selgeks nii autosõit, iseseisvalt õppimine, enesevalitsemine, tordi meisterdamine, tülide lahendamine jne.

Erinevaid nippe, mida kasutada, on palju. Erinevatele lastele ja täiskasvanutele sobivad erinevad lähenemised. Mis sobiks Teile? Kui vajate nõu, siis Lääne-Nigula valla koolipsühholoogid on hea meeleaga Teile jaoks olemas. Oma piirkonna koolipsühholoogi kontakti leiate valla ja koolide kodulehekülgedelt.

HEAD VÄIKELAPSE VANEMAD!

Sügisel alustab Risti Lasteaias tööd vanemlus-programm „Imelised aastad“.

„Imelised aastad“ programm on mõeldud 2–8-aastaste laste vanematele, kes soovivad tuge lapsevanemaks olemisel, arendada ja avastada endas uusi oskusi oma lapsega koos kasvades.

Väga oodatud on osalema perest mõlemad vanemad. Koolitust viivad läbi Kairit Kivimäe ja Elmet Puhm. Koolitus toimub kord nädalas õhtuti, kokku 16 kohtumist. Täpsem koolituse alguse kuupäev ja iganädalaste kohtumiste päev selgub hiljem. Oluline on osa võtta kogu programmist.

NB! Koolituse toimumise ajaks on tagatud lastehoid ning toitlustus.

Vajalik registreerimine.

Huvi korral võta ühendust
Lisett Randlepp e-mail:
lisett.randlepp@laanenigula.ee
Tel 5292463

DETAILPLANEERINGU TEADE

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 14.04.2020 korraldusega nr 2-3/20-184 kehtestati Umbaia detailplaneering asukohaga Österby külas (katastriüksused tunnustega 52001:005:0388 ja 52001:005:2552, pindala kokku 19,3 ha).

Planeering näeb ette planeeringualale 15 pereelamu maa (elamumaa sihtotstarbega krundid pindalaga 9680-16680 m²) krundi, 1 teemaa (transpordimaa sihtotstarve) krundi ja 1 puhkerajatise maa ja loodusliku haljasmaa (üldkasutatava maa sihtotstarve) krundi moodustamise, igale elamumaale ühe elamu ja kuni kahe abihoonde ehitusõiguse ja hoonestustingimused, määratud on kommunikatsioonide lahendused, servituutide vajadus ja seatud keskkonnatingimused. Detailplaneering ei muuda Noarootsi valla üldplaneeringut. Keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus puudub.

Detailplaneeringu materjalidega on võimalik tutvuda <https://www.laanenigula.ee/noarootsi2>.

Rannikumatk Uuejõelt Tuksi!
18. 07. 2020

14 km mööda rannikut!

* Kogunemine kell 10:00 Pürksi keskuse 9 platsil.
* Sõidame bussiga Uuejõe (vt. matkarada kaardilt)
* Soojendusharjutused ja suundume 2 + 2 rajale!

* Rootsi ajaloost tulvil piirkond on tuntud oma ilusate randade, männimetsade ja laulvate liivade poolest ning pakub suurepäraseid võimalusi näha erinevaid rannatüüpe ja tutvuda rannal kasvavate ravimtaimedega.
* Matka lõpetame Tuksi rannas, venitusharjutused ja suplus, kerge eine ning kokkuvõte.
* Buss toob matkalised Pürksi.
* Vajalik sobilik riietus ja jalanõud!
* Osalustasu 10 eurot (sisaldab transporti ja kerget einet Tuksi rannas)

Info ja registreerimine kuni 10. 07. 20.
Ü. Schönberg 5200913
purksi.kultuurimaja@laanenigula.ee

kolumn

Elu maal – maaelu

Toomas Tammeorg
volikogu liige

Seekordse kolumni teemat polnud raske valida, see tuli ise meie kõikide kodudesse. Loomulikult on jutt koroonast ehk rahvusvaheliselt COVID-19. Nagu elus ikka saavad õnnetused ootamatult ja nagu vanasõna ütleb, õnnetused käivad ikka mööda inimesi. Tundub, et see

õnnetus puudutab kõike ja kõiki. Tahaks arutleda sellel teemal ehk kriisiteemal natuke kaugemalt. Kriisid on meid säästnud juba pikemat aega ja see paneb inimesed arvama, et nii ongi. Need, mida võiks nimetada ja mida ise kohanud oleksid 1967. aasta augusti torm, 2005. jaanuari torm, 2008-2010. aasta majanduskriis ja viimane Võru maakonna elektrikatkestus.

1967. aasta augustitorm oli orkaani mõõtu torm Eestis, mis tekitas 6.–7. augustil 1967 olulisi kahjustusi Haapsalu rajoonis, ja Rapla rajoonis. “Sajandi tormiks” nimetatud orkaani tuulekiirus oli püsivalt kahe päeva jooksul 30–35 m/s. Maru murdis Harjumaal ja Läänemaal leht- ja okasmetsa tervete lankidena. Veeseis Haapsalus oli 35 aastat tagasi umbes 240–250 sentimeetrit üle tavataseme. Augustitormi tagajärgede likvideerimisel ei suutnud siinsed inimesed metsa maha langenud puudest puustada ning appi tulid ka Ukraina ja Valgevene metsamehed. Paljud neist abiellusid siin ja jäid alaliseks siia elama. Kas sellest ka õpiti, ilmselt ikka, eriti elektri taastamisest ja sideliinidest, sest moblasid veel polnud.

2005. aasta jaanuaritorm oli samuti orkaani mõõtu torm. Põhjamerele nimetati tormi Gudruniks, mis tekitas 7.–9. jaanuaril 2005 olulisi kahjustusi mitmes Läänemere regioonis. 9. jaanuari öösel ulatus Kihnu saarel tuule kiirus iiliti 38 m/s. Pärnus tõusis vesi 295 cm üle Kroonlinna nulli. Mida õpiti meie kaasajal sellisest tormist.

Esile kerkis inimeste evakuatsioon ja teavitamine. Milline oli päästeameti valmidus sellises olukorras. Tegelikult saadi ühiste jõududega olukorras võitu. Tehti kindlaks ohtlikud alad, kus veetõus kujutas ohtu inimestele ja varale (pinnavee kaevude reostumine). Kuna tegemist oli talvega, siis kohe külmetas ja tekkisid uued probleemid.

2009. aasta majanduskriis on ülemaailmne majandussurutis, mis peamiselt esines põhjapoolkera Lääne kultuuriruumis: Uues Maailmas ehk Põhja-Ameerikas, Vana Euroopa maades (v.a Poolas ja Albaanias) ning Venemaa Föderatsiooni aladel. Millised on selle kriisi õppetunnid lihtinimese seisukohalt. Laenamine pole just kõige targem tegevus ja et riiki uskuda ka igakord ei saa. Mõtlen

käibemaksu tõusu 18%-lt 20%-le ja see pidi olema ajutine (Ansip, Ligi). Nagu alati on ajutised asjad kõige pikema elueaga.

28. oktoober 2019 a. Tugev torm tekitas pühapäeval Lõuna-Eestis, Saaremaal, Pärnumaal ja Viljandimaal ulatuslikult rikkeid. Kella 23 seisuga oli Eestis ilma vooluta umbes 50 000 majapidamist. Terves Võru linnas oli elekter ära kuni südaööni, katkes ka veevarustus. Elektrilevi on esmaspäeva varahommikuse seisuga voolu taastanud 30 000 majapidamisele, ent vooluta on veel ligikaudu 32 000 kodu. Põhiline probleem oli elektrikatkestus. Me oleme harjunud elektriga, nagu päikese tõusu ja loojumisega, aga võib juhtuda, et saab rikutud tasakaal ja tuleb hakata saada ilma elektrita. Siit tulid tõsised õppetunnid, milline on meie valmisolek elektrikatkestuseks ja osutus pehmelt öeldes kehakeseks. Puuduvad generaatorid või teata nende asukohast, valmisolekust jne. Me ei oska elada ilma mobiiliga ja inimesed ei allu korraldustele. Tahan siin tänada Läänemaa elektrifirmat Imatra (Fortum), kes on suutnud tagada elektrivarustuse praktiliselt

kõikides tingimustes. Ei taha meenutada Eesti Energia aegu, kui 18 m/s tuult viis juba elektri. Nii oleme jõudnud tänasesse päeva ja see kriis ei viinud elektrit, ei tõstnud veetaset ja ta pole nähtav. Asi on selles, et vanematel inimestel on rohkem ellujäämise instinkti, sest nemad on erinevaid raskeid, kriitilisi olukordi ja kriise pidanud üle elama. Tekib vajadus olla selleks valmis, kasvõi natuke. Vanemate inimeste puhul võib see olla erinev, kuid mingeid üldistusi saab teha. Esiteks kodus peaks olema piisavalt (mitte liialt) kuivaineid, tikud, sool, suhkur jne. Järgmine kord vaatleme, mis siis tegelikult juhtus meiega sel kevadel.

Võõrliigid aias? Hoia neid aias!

Eike Vunk
Keskkonnaameti liigikaitse
peaspetsialist

Võõrliigid on Eestis need liigid, kes ilma inimese abita siia ei jõuaks. Invasiivseteks võõrliikideks nimetatakse neid, kes inimese tahtsi või tahtmatult siia sattumise järel hakkavad looduses vahama ja probleeme põhjustama. Sageli võtavad looduses vahavad võõrliigid üle kohalike liikide elupaiku ja mõjuvad nii looduse mitmekesisusele negatiivselt. Invasiivsetest võõrliikidest on koostatud nimekirjad ja neid meil kasvatada ei tohi, ka mitte oma aias.

Eesti siseriiklikusse keelatud liikide nimekirja on kantud 13 taimeliiki, Euroopa Liidu omas on neid 36. Kõikide keelatud liikidega saab tutvuda Keskkonnaameti kodulehel, alljärgnevalt tutvustame mõningaid:

Karuputke võõrliigid – kindlasti kõige tuntumad, riik on nende tõrjega tegelenud juba üle 10 aasta. Riiklik tõrjetöö jätkub ja väga on oodatud maaomanike enda tehtav tõrje. Riiklikust tõrjest ja selle tulemustest saab pikemalt lugeda Eesti Looduse 2019. aasta märtsinumbrist. Järjekindla tõrje tulemusel hakkab karuputk meie maastikupildist taanduma.

Pargitadrad – tuntud ka kui konnatatar või kirburohi. Need Ida-Aasiast pärit liigid on jätkuvalt väga populaarsed. Kuna neist on äärmiselt raske vabaneda, põhjustavad nad maaomanikele järjest rohkem probleeme. Kuigi peamiselt kasvatatakse neid aedades, satub neid kahjuks järjest rohkem loodusesse ja seal muudavad nad elupaiku tundmatuse- ni.

Verev lemmmalts – kuulub maailmas kümne kõige invasiivsema taimeliigi hulka ja on plahvatuslikult levima hakanud ka Eestis. Imekaudne õitega taim kahjustab loodusliku mitmekesisust tõsiselt. Inimesele on liik ohutu ja seda on lihtne rohida. Tõrjetegevus peab aga olema järjekindel, et vältida uute seemnete valmimist. **Ameerika kevadvõhk** – kasvab niisketes kasvukohtades ja on suur ning dekoratiivne liik. Soomes ja Rootsis veekogude kallastel põhjustab juba suuri probleeme, kasvades tihedate ja väga vastupidavate massidena. Eestis on mõistlik sellist olukorda ennetada ja koduaedades liiki kindlasti mitte kasvatada.

Keelatud võõrliikide tõrje kohustus lasub maaomanikul, seetõttu tuleb igal maaomanikul ja rohenäpül endal olla tähelepanelik ning informeeritud. Riik on võtnud enda kanda karuputke võõrliikide ja vähemal määral ka vereva lemmmaltsa tõrje. Uusi võõrliike tuleb aga igal aastal meie juurde ja riigi vahendid nendega tegelemiseks on piiratud. Lisaks keelatud liikidele on veel hulk liike, mis on samuti invasiivsed, kuid pole nimekirjadesse lisatud (nt lupiin, astelpaju, kurdlehine kibuvits). Ka need liigid vajavad tähelepanu, et ei leviks omasoodu.

Kui võõrad taimed püsiksid ainult meie aedades, poleks meil nendega probleeme. Üldjuhul jõuavad aga võõrliigid loodusesse ja seda kahel viisil: taimed kasvavad aiast välja omal jõul või levitavad neid tahtlikult või tahtmatult maaomanikud ise. Viies aiapäätmeid rohimise, harvendamise või välja kaevamise järel näiteks võsa vahele või metsa alla, võivad võõrliigid seal kasvama hakata ja kahjustada

kanada kuldviit

kurdlehine kibuvits

nii meie loodust. Aiapäätmeid tuleb kompostida oma aias, muust loodusest eraldatult. Võõraste taimedega võid endale aeda tuua ka hoopis teistsuguseid nuhtluseid – taimehaiguseid ja kahjureid. Vahetuntum kahjur on praegu lusaania ehk hispaania teetigu, mis on iga aiapidaja õudusunenägu.

Aiapidaja meelepea:

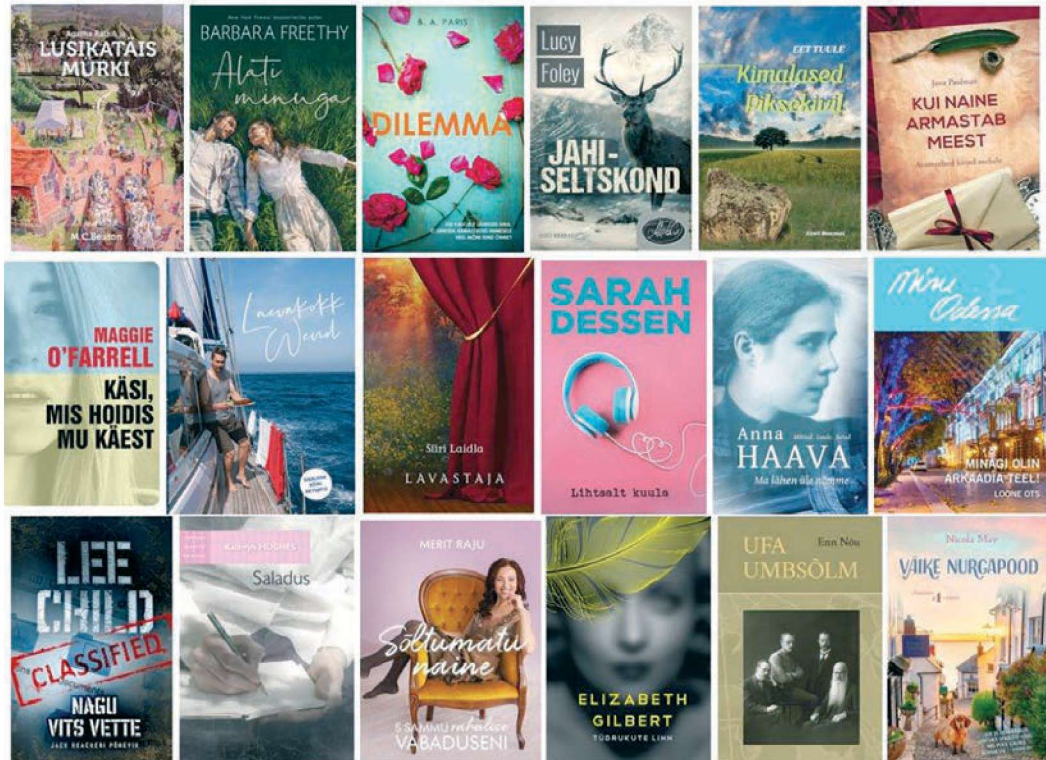
- mõtle hoolega, mida oma aeda tood ja istutad! Eriti salakavalad on veeliigid, kuna neid ei ole võimalik veekogudest täielikult eemaldada. Ära too oma aeda keelatud võõrliike;
- tõrju keelatud võõrliigid oma aiast ise ja ära vii neid aiast välja, muidu võid neid hoopiski levitada;
- igasuguste võõrliikide loodusesse laskmine ja viimine on rangelt keelatud, sest ohustab meie oma loodust.

Mis kasvab Sinu aias, hoia oma aias;

- mis vohab hästi Sinu peenras ja lämmatab teisi liike, on suur nuhtlus ka väljaspool aeda. Selliste võõrliikide levikut tuleb erilise hoolega piirata;
 - ÄRA VII AIAPRÜGI LOODUSESSE! Ka aiaprügi on prügi. Komposti see oma aias või käitu vastavalt kohaliku omavalitsuse juhiste ja võimalustele;
 - kui vajad võõrliigi tõrjeks nõu või soovid invasiivse võõrliigi kasvukohast teatada, kirjuta info@keskkonnaamet.ee;
 - loe kompostimisest internetist, näiteks annab häid juhiseid www.kompostiljon.ee
- Eesti loodus on meie ühine rikkus. Aita seda hoida, ära lase võõrliikidel seda rikkuda.

Valik Lääne-Nigula valla raamatukogudesse saabunud uutest raamatutest

Suurtele

ja väikestele:

Lugemiselamused eriolukorras

Raamatukoguhoidja loeb eriolukorras kindlasti rohkem kui muidu. Oma aprillikuu raamatuelamusi jagab siinkohal lugejatega Risti raamatukoguhoidja:

„Palmik“

on prantsuse näitleja **Laetitia Colompani** esikromaan, mis mitmesse keelde tõlgituna saavutas rahvusvahelise tähelepanu. Raamatu sündmustik viib meid Indiasse, Sitsiiliasse ja Kanadasse, sest peategelased - kolm naist elavad maailma eri paigus.

Smita Indiast on määratud elama kõige madalamas kastis ja kuulub ühiskonna heidikute hulka. Palmermost pärit Giulia töötab pereettevõttes, pankroti äärel olevas parukatöökojas ja Montrealis tuntud edukas advokaat Sara on karjääri nimel ohverdanud kogu oma isikliku elu...

Mõtteainet pakub raamat palju ja vaatamata lootusetutele olukordadele sisendab optimismi ja tahtejõudu. Kõik siin maailmas on seotud nagu palmik ja seda ka tegevus Laetitia Colompani raamatus.

„Kus laulavad langustid“

on **Delia Owens** sügavalt liigutav, elutark ja mõtlemapanev romaan. Lugu tundliku ja intelligentse paduratüdruku Kia Clarki ebaharilikust elust Põhja-Carolina rannikul. Kia on

aastaid padural (märgala) üksi elanud, koolis on ta käinud vaid ühe päeva ja elatab ennast kalapiügist. Vaatamata olematule kooliharidusele on Kia sündinud loodusteadlane ja temast sirgub arukas ning hooliv noor naine. Teosele lisab põnevust mõrvamüsteerium, kohtudraama ja armastuslugu... Keeleliselt teeb romaani nauditavaks ka Bibi Raidi hea tõlketöö

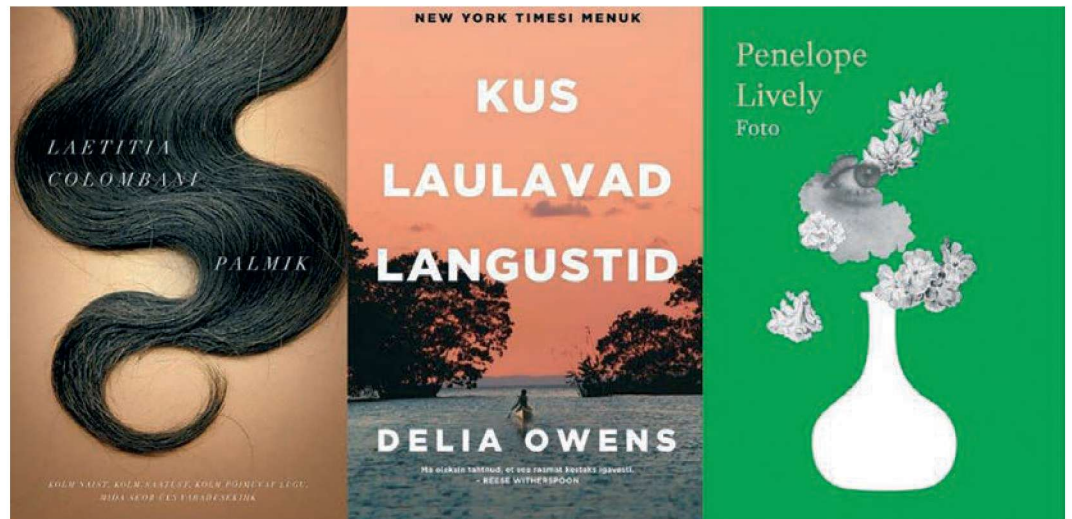
„Foto“

Penelope Lively on 1933. aastal Kairos sündinud Briti kirjanik, keda kodumaal teatakse rohkem lasteraamatute autorina. Romaanis „Foto“ leiab raamatu peategelane, maastikuajaloolane Glyn Peters enda uue raamatu materjale otsides vana foto, kus on jäädvustatud Glyni varalahkunud abikaasa Kath koos võõra mehega käest kinni hoidmas. Salaja avastanud foto, vaevavad Glyni sündmõtted ja mees asub uurima, kes oli tema abikaasa Keith tegelikult? Miks ta alustas kõrvatsuhet? Kas armukesi oli rohkem, kui üks? Kas kogu nende elu Kataga oli vale? „Foto“ on põnev lugu, mis lööb sassi nii mõnegi Glyni kaasteelise elu ajaloomaastikul.

Raamatu lõpus selgub, milline hing Katy imeilusa kesta varjus elas ja millised olid valud tema säravate naeratuste taga...

Olen tänulik, et need raamatud minu lugemislauale sattusid

Tere tulemast raamatukokku!

Juubelijuttu muusikamehest

Kullamaa kihelkonnast on tõusnud Eestimaa kultuurilukku palju nimekaid inimesi. Täna juubelijutt on tuntud puhkpillidiregendist Vello Loognast, kes 28. aprillil tähistas oma 80. sünnipäeva.

Vello Loogna sündis 28. aprillil 1940. a. Tallinnas. Aga tema emapoolsed esivanemad Jüri ja Mari on pärit Kalju külast Tänavotsa talust, mille päris nende poeg Kustas. Poeg Jüri lahkus Tallinna, tütar Tiina abiellus Aasa talusse samas külas, tütar Mari abiellus Luiste külla ja Leena Salutaguse külla. Tütar Mai aga lahkus Tallinna, abiellus seal ja temast saigi Vello vanaema. Sõja-aastatel varjusid vanaema Mai ja väike Vello mitmel korral Mai venna ja õdede juures Kaljus ja Üdrumal Kase talus. Ka hilisematel aastatel pole Vello Loogna side Kullamaaga katkenud. Vello vanemad Ilse ja Herbert olid väga muusikaalsed. Herbert mängis viiulit ja Ilse klaverit, mõlemad laulsid väga hästi. Vellogi pandi alguses viiulit õppima, aga tema sooviks oli õppida trompetit. Oma muusikalise hariduse omandas ki Vello G.Otsa nimelises Tallinna Muusikakoo-

lis Helmut Orusaare trompetiklassis ja jätkas õpinguid Tallinna Riiklikus Konservatooriumis dotsent Elmar Peäske dirigeerimisklassis. Edasi täiendas Vello end trompetimängu erialal Moskva Riiklikus Konservatooriumis ja kahel korral Riia Konservatooriumis dirigeerimise alal.

Vello Loogna on töötanud aastaid Tallinna Lastemuusikakooli õpetajana, Tallinna Riiklikus Konservatooriumis puhkpillidiregeerimise õppejõuna ja Rahvaloomingumaja metoodikuna. Eriti hinnatav on Vello Loogna pikaajaline töö puhkpillidiregendina. Ta on juhatanud

Tallinna Tuletõrjeühingu Puhkpilliorkestrit, Vabariiklikku Orkestrijuhitide Puhkpilliorkestrit, Tallinna Noorte Puhkpilliorkestrit ja Põhja-Eesti Pimedate Ühingu Puhkpilliorkestrit. Ta on olnud ka Pirita Majandusgümnaasiumi puhkpilliringi juhendaja ja noorte puhkpilliorkestri Brass dirigent.

Aastatel 1975-1990 oli ta üldlaulupidudel neljal korral puhkpilliorkestrite üldjuht. Samuti oli ta 1972-1987 toimunud noorte laulu- ja tantsumpidudel puhkpilliorkestrite dirigent.

Maestro Vello Loogna pikaajaline töö pedagoogina ja puhkpillidiregendina on pälvinud vabariiklikku tunnustust. Nii omistati talle 1977. a. teenelise kultuuritegelase aunimetus. 2006. a. anti talle Valgetähe IV klassi teenetemärk ja 2011. a. on ta Eesti Kooriühingu auliige. 2019. a. sai Vello D.O.Wirkhausi nimelise puhkpillimuusika stipendiumi.

Tegusa muusikamehe V. Loogna tegemisi ja saavutusi ei võimalda tänane kirjutis pikemalt kirjeldada. Ta on kindlakäeline dirigent, range ja nõudlik, ent rõõmsameelne, positiivse ellusuhetumisega ja huumorimeelne inimene. Eriti tänuväärne on olnud tema töö noorte pillimeestega, kes jätkuvalt kannavad edasi puhkpillimuusika traditsiooni.

Õnnitleme Sind ja soovime Sulle tugevat tervist ja jõudu edaspidisteks ettevõtmisteks.

Sinu Kullamaa sugulaste ja sõprade nimel
Enn Kasemaa

2020 on Noarootsis hariduselu juubelite aasta

370 aastat möödub koolihariduse algusest Noarootsis

100 aastat tagasi avati Pürksi Põllutöö- ja Rahvaülikool

90 aastat möödub Pürksi kooli avamisest - nüüd Noarootsi Kool

30 aastat on tegutsenud Noarootsi Gümnaasium

370

Noarootsi kooliajaloo alguseks loetakse aastat 1650. Sel ajal Rootsi riigi koosseisus olev Eesti pidi järgima Rootsi poliitikat. Rootsis algas talurahvakoolide rajamine 17. sajandi alguses. Rootsi hariduselu kutsuti ümber korraldama tšehhi päritolu **Jan Amos Komensky (ladinapäraselt Comenius)**.

Komensky oli Euroopas tuntud oma uudsete pedagoogiliste vaadete poolest. Ta leiutas lihtsama lugemaõppimise meetodi, mis ei põhinenud üksikute tähenimede lugemisel. Samuti pani ta aluse klassitunni süsteemile, töötas välja õppetunni metoodika alused ning pooldas näitlikustamist õppetöös.

Eesti ja Noarootsi koolihariduse algust on kaudselt seotud 1636. aastal Eestimaa piiskopiks nimetatud **Joachim Jehringi** (u.1580-1657) isikuga. Enne ametisse astumist oli piiskop Jehring Rootsi kuningalt nõutanud laialdased volitused takistamatult korraldada Eestimaal kõike, mis puutub kirikuteenistusse ja koolidesse. Eestis andis Jehring korralduse, et pastoraatide juures tuleb hakata talurahva lastele lugemist õpetama.

Esimene teadaolev koolmeister Noarootsis oli kirikuõpetaja **Isaac Mariestadius Hasselblatt** (1608-1682).

Ta oli Rootsi Mariestadi linna raehärra poeg. Tema vanaisa oli Mariestadi gümnaasiumi rektor. Isaac Hasselblatt õppis teoloogiat algul Uppsalas ja tuli Eestisse 1633. aastal ning immatrikuleeriti Tartu ülikooli (Academia Gustaviana) tudengina number 103.

Tartu ülikooli lõpetamise järel kutsus tolle aegne Noarootsi pastor **Mårten (Martin) Winter** Hasselblatti Noarootsi abiõpetaja kohale. Winter ise oli enne Noarootsi saabumist olnud Tallinna Toomkooli rektor.

Pärast Winteri surma 1638 sai Hasselblattist Noarootsi pastor. Ajalooprofessor **Liivi Aarma** uurimustöö põhjal hakkas Isaac Hasselblatt 1650. aastal kiriku juures talupoegade lastele kirjutarkust õpetama.

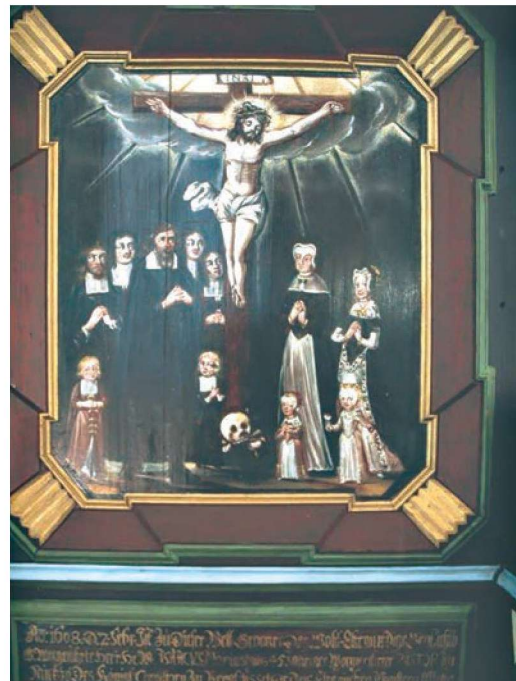
Eesti linnades oli jõukate vanamate lastele koole juba varem. Talurahva lastele Eestis siis veel koolitarkust ei antud.

Tolleaegne kool oli tänapäeva mõistes üsna algeline. Lapsed käisid koolis mihkklipäevast jüripäevani, kui neid kodus karjapoistena ei vajatud. Õpiti põhiliselt lugemist katekismuse ja lauluraamatute järgi. Kirjutamist peeti tol ajal omaette käsitööoskuseks. Pisut rehkendamist ehk õpiti ka.

Tänu Isaac Hasselblattile võib ajaloolaste

hinnanguil lugeda Noarootsis kooli vähemast Põhja-Eesti vanimaks rahvakooliks. Kool Noarootsi kiriku juures tegutses Põhjasõjani.

EPITAAF/FRAGMENT

Epitaafil on kujutatud Isaac, tema kaks naist (esimene oli pastor **Winteri** tütar **Elisabeth**, kes varakult suri, teine naine **Birgitta** oli piiskop Jehringi tütar) ja mõned lapsed.

Tegelikult oli Hasselblatil oli 8 last: kaks tütart ja 6 poega. Isaacuse kuues laps **Christian**, kes õppis Tallinnas ja Turu ülikoolis jätkas pärast isa surma tema tööd Noarootsi pastorina, kellelt võttis omakorda järje üle tema kolmas laps **Carl Friedrich**.

Isaacuse järeltulijad on jätkanud kirikuõpetaja tööd katkematult 10 põlvkonda nii Eestis (Varblas, Jõelähtmel, Hageris, Juurus, Pärnus ja Tallinna Jaani kirikus) kui ka Saksamaal.

1939. aastal lahkusid peaaegu kõik Hasselblattid Saksamaale või Rootsi.

Isaac Hasselblatti 9. põlve järeltulija Saksamaa kirikuõpetaja **Bruno Hasselblatti** 2000. a. kirjavahetuse andmetel elab Isaacuse järeltulijatest lige-male 70 Saksamaal, 20 Soomes, 10 Rootsis, 60 Venemaal, 11 USA-s, 7 Hollandis, 3 Lätis ja 1 Eestis.

100

1920. aastal avati Noarootsis Eesti esimene põhjamaade tüüpi rahvaülikool – **Pürksi Põllutöö- ja Rahvaülikool – Birkas Landbruks- och Folkhögskola**.

Taanist 20. sajandi alguses hoogu saanud ja kiiresti Rootsis ja Soomes kanda kinnitanud rahvaülikooli idee toetus keskkonna mõjule noore inimese harimisel. Rahvaülikooli puhul elasid ja õppisid noored aasta või paar õpetajatega ühise perena koos. Koosmõju andiski õpetusele efekti: väärtushinnangud muutusid autoriteetsete õpetajate eeskujul ja kaaslaste hoiakute toel, õpiv kogukond soosis indiviidi arengut.

Det anordnades även under somrarna sammankomster och kurser för skollärarna i Svenskygden. Foto 1928.

Vene tsaaririigi koosseisus olles püüdsid eestirootslased siesta vastu venestamispoliitikale ja säilitada oma rahvuskultuuri. Noarootsist pärit Stockholmis elanud filoloogiadoktor **Elmar Nyman** kirjutas Noarootsi koolihariduse 340. aastapäevale pühendatud kogumikus „Noarootsi kool läbi aegade“, et kõige aktiivsemad olid kaks Noarootsi kooliõpetajat: **Johan Nyman ja Hans Pöhl**.

Esimene katse rootsluse säilitamiseks oli nende meeste eestvõttel 1902.a. rootsikeelse raamatukogu asutamine Noarootsis Kõstri talus. 1903 hakkasid nad välja andma kalendrit rootslastele Eestis („*Kalender eller Almanach. För svenskarne i Estland*“), mis ilmus perioodilise väljaandena kuni aastani 1940.

Noaroots loodi Rootsi Hariduse Selts (*Svenska Odlingens Vänner i Estland*, lühendatult *SOV*). See oli esimene ühine organisatsioon kõikidele Eestis elavatele rootslastele. Asutamiskoosolek peeti Võõla (*Bysholm*) mõisas 6.veebruari 1909. Selts tegutseb Stockholmis tänase päevani.

Praegused gümnasistid teavad Seltsi eelkõige selle juures tegutseva Riguldi/Noarootsi Kodukandiühingu järgi, kes premeerib igal lõpuaktsel tublimaid õpilasi.

Seltsi unistuseks oli algusest peale rajada kõrgem kool eestirootslastele. Kooli rajamist takistasid kompetentsete õpetajate puudumine, majandusraskused ja mitteamusajad ametivõimud.

Unistus läheb täide pärast I maailmasõja lõpu. Eesti Vabariigi valitsus seadustab vähemusrahvuste õigused omakeelsele haridusele, Rootsi poolt saadetakse majandusabi ja õpetajad. 1920 andis Eesti valitsus *SOV*-le kasutada Pürksi mõisa. 1920-1943 oli eestirootsi noortel kool, mis pidi ellu viima ideed - igasse eestirootsi talusse haritud peremees ja perenaine. Rootsist ja Soomes saabunud direktorite ja õpetajate käe all õppisid noored pea kõigilt eestirootslaste aladelt. Lisaks

Noarootsi noortele tuldi siia Vormsilt, Naissaarelt, Riguldilt, Sutlepast, Vihterpalust, Ruhnust, Suur-Pakrilt, Väike-Pakrilt, Paldiskist ja Tallinnast.

Noarootsist pärit Stockholmi Ülikooli emeriitprofessor **Elmar Nyman** kirjutab Noarootsi koolihariduse 350-aastapäevaks välja antud kogumikus „Noarootsi kool läbi aegade“, et Pürksi rahvaülikool oli rohkem kui harilik kool. Tema tähtsus seisnes selles, et ta kujunes eestirootslaste vaimseks keskuseks. Kooli õpetajad olid hinnatud loengupidajad kogu ümbruskonnas, arendasid täiskasvanute seltsielu, toetasid nõu ja jõuga eestirootslaste ajalehte „*Kustbon*“, mis ilmub Rootsis tänaseni.

Kooli juures korraldati eestirootslaste vanemale generatsioonile põllupidajate kursusi, perenaisekursusi jne.

Kool püüdis mitmel viisil anda kasulikke impulsse ümbruskonnale. Kool sidus enda ümber palju noori, ka eestlasi, kes ei olnud selle kooli õpilased. Kool andis oma ruume kasutada noorsooühingule, kuhu koguneti õhtuti, et kuulata loenguid või laulda koorilaule või lihtsalt koos viibida. Korraldaja oli tihti kooli enda õpilasuuring - *Birkasvännerna* (Pürksi sõbrad). Suviti oli kool eestirootsi kooliõpetajate täiendõppe kohaks.

• 1932. aastal külastas Pürksi Põllutöö- ja Rahvaülikooli Rootsi kroonprints, hilisem kuningas *Gustaf VI Adolf*

RAHVAÜLIKOOL. Oma 23-aastase tegevuse jooksul vahetas kool direktoreid 7 korda. Kahel esimesel direktoril – *Anderssonil ja Söderbäckil* oli humanitaarharidus, ülejäänud viis – *Adalberth, Danell, Erlund, Byström, Isberg* – olid agronoomid.

Õppeaastal 1943/44 ei olnud õpetajaid ega õpilasi – nii ühed kui teised olid Rootsi põgenenud sõja ja okupatsioon eest. Kool lõpetab oma tegevuse.

Jätuk järgmises juunikuus lehes

Kirjad Osmussaarelt

Pime ja kõle aeg hakkab ümber saama, kevad piilub ka Osmussaarel julgelt. Tundub, et suurõppus „Kevadvirus“ on seekord lõppemas ja varsti saab elu normaalselt veerema. Suletud olukord iseenesest meile, saarerahvale eriline ei olnud, nii mööduvad ju kõik talved.

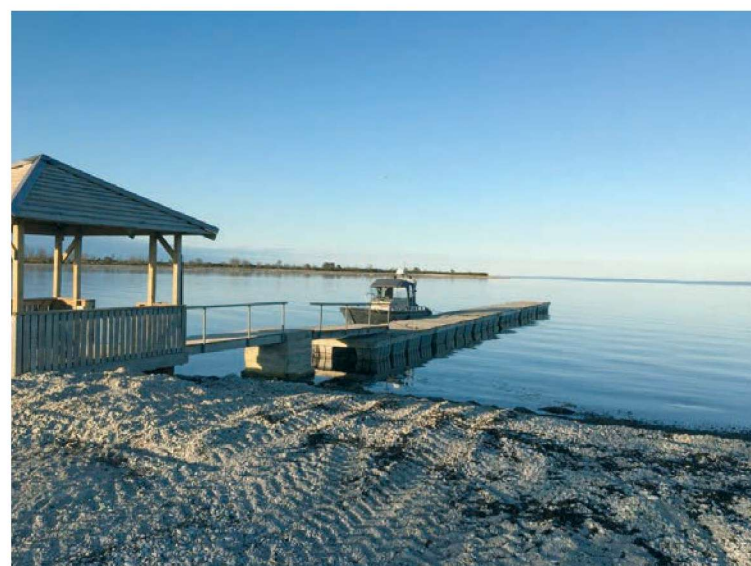
Saare lambakari on saanud kõvasti täiendust, talleralli on täies hoos.

Kuna turismihooja algus on venima läinud, oleme saanud tegeleda mitmete töödega, mis oma aega on oodanud. Mitu koledat ala on puhastatud tuulemurrust, võsast ja vanametallist.

PS. Leidsime jälle mõned aktiivsed mürsud, millest on demineerijaid teavitatud. Rannikukoristus, mida oleme teinud aastaid koos heade saaresõpradega (Teeme ära) talgute korras on jäänud liikumispiirangute tõttu saareelanike olule. Möödunud sügis-talv olid väga tormised, mis on rannikule kandnud ülisuured kogused kile, plastik- ja klaasjätmeid.

Aga uueks hooajaks oleme igati valmis, läinud nädalal sai lõplikult vette Osmussaare paadisild ja loodus oma tärkamisilul ootab fotograafe ja kõiki teisi imetlejaid külla.

Tervitustega Osmussaarelt, Rita

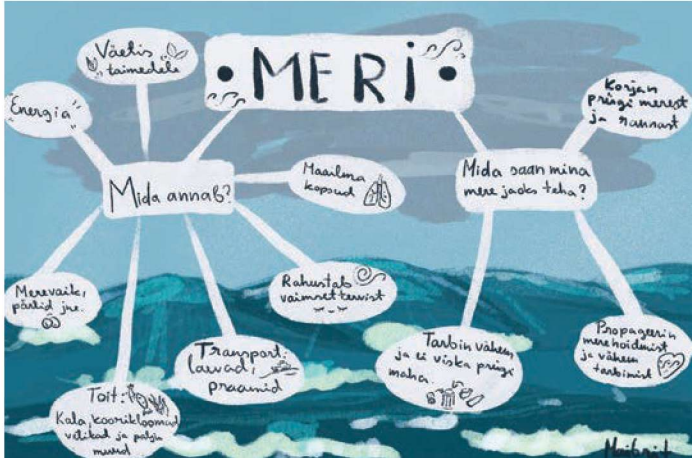
Merehariduse õppepäev “Meri ja mina”

Ebekai Härm

Noarootsi Kool
Tegevus- ja arendusjuht

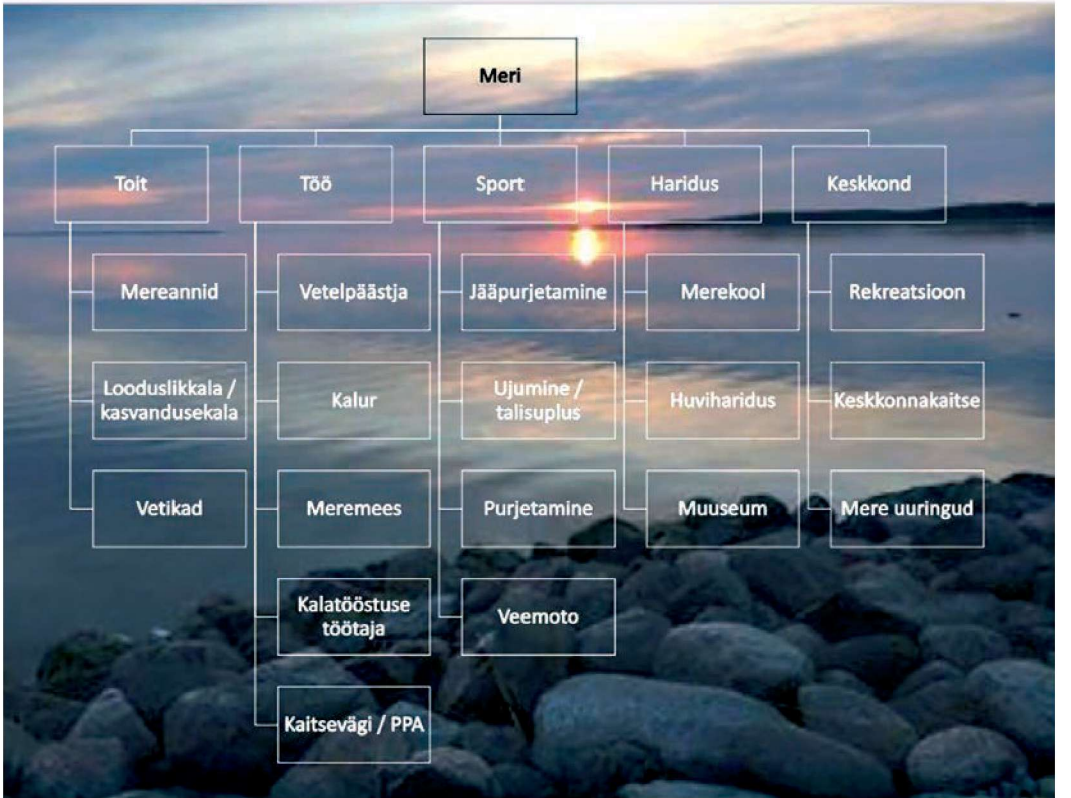
Noarootsi koolis oli 1. mai planeeritud merehariduse päevaks. Nagu ka muu õppetöö, teostus seegi eriolukorras erilisel viisil. Projekt viidi ellu samuti distantsõppe vormis ning õpilaste iseseisva töö teemaks oli “Meri ja mina”.

Mereäärse paikkonna koolina oli projektipäeva eesmärk mõtestada mere tähtsust meie elus, koondada loovtööks juba olemasolevad teadmised ja leida juurde uut infot. Õpilased said ülesandeks minna (või kujutleda end) mere äärde ning vaadelda, tunnetada, mõelda ja otsida vastust küsimusele, mida kõike meri inimkonnale pakub ning kuidas inimesed saavad merele vajalikud ja kasulikud olla. Töö võis teostada mõistekaardina, fotodena, vi-

deona või mõnel muul loomingu- lisel viisil. Õpilaste saadetud videod ja mõistekaardid tegid südame soojaks. Ühe lapsevanema kaasabil valmis ka kaunis droonivideo Österbi sadamast. Videode ja fotode- ga saab peatselt tutvuda kooli veebilehel. Arvukad meretee- malised tööd lubavad uskuda, et Noarootsi Kooli õpilastest

on kasvamas merd austavad ja armastavad inimesed. Võimaluste avanedes on plaanis korraldada õuesõppe projekti “Meri ja mina” osa 2, kus õpilased praktiliste tegevuste käigus omandavad asjatund- jate käe all näiteks kalapüü- gi võtteid, uurivad merd kui elukeskkonda või valmistavad kalaroogi.

Fotode autorid: Maibrit Kaur ja Robin Merisalu - Noarootsi merepäev

Ühe üheksandiku distantsõppepäevast ja mõtetest, mis ta peas liiguvad

TTTTTTTTTTTT! Kell on 7.30. Vajutan kella kinni. Telefon väriseb. Virutaks talle? Uuh! Aga praegu on hoopis ema see, kes tiriseb... ei-ei, tegelikult hüüab kõigest, kutsub sööma. Mida ma 14. märtsil samal ajal tegin? Tõusin - jah, pesin - jah, panin kooliriided selga - jah, sõin - jah ja ei, läksin kooli - jah. Ja kuhu ma nüüd pidama jään? Tõusmise juurde? Kooliriided - kes neid enam mäletab, on kuskil kapis. Sirutan end voodis, teen telefoni- Stoodiumi lahti, et vaadata, millal esimene videotund on. Ahhaa, kell 13.25 alles, siis saan ärkamise aega edasi lükata.

Kell kümme tuleb ema mu toa uksele ja küsib, kas kavatsen üles ka ärgata. Vastan loomuli- kult jaatavalt, kuid mitte eriti usutavalt. Silmad pooleldi kinni, istun laua taga ja joon kohvi. Vist peaks midagi söö- ma ka. Puder kõhusopis, võin asuda õppima. Üksinda ja vahel ka teistega koos. Peamiselt siiski üksinda. Avan arvutis uuesti Stoodiu- mi, sirvin läbi kõik kodutööd, alustan kõige aeganõudvamast ülesandest. 45 minutit ehk ta- valine koolitund arvutis oldud, tunnen, et rohkem ei jaksa, tahaks silmi puhata. Pärast kümneminutilist “vahetundi” sukeldun taas nutimaailma.

Jess, esimene kodutöö tehtud! Tõmban märkmikus sellele joone peale. Mul on märkmik kodutööde jaoks! Tavaõppes mul midagi sellist küll ei olnud, ma isegi ei mõelnud päeviku peale. Nüüd, kodus, tunnen selle järele vajadust, sest pean saama kodutöid maha kriip- sutada.

Järgmiseks on vaja teha füüsi- ka tööleht, arvutis muidugi. Kümme korda üle kontrolli- tud, võin selle õpetajale ära saata. Kahe aine ülesanded ootavad veel ja pärast seda on videotund. Kell hakkab 13.25 saama. Inglise keele õpetaja saadab kõne lingi, mõne minu- ti pärast oleme kõik Zoomis kohal ja tund võib alata. Koos teeme töövihikust harjutusi ja räägime, kuidas nädalavahe- tus möödus. Saate aru, meil on aega isegi väikeseks lo- bisemiseks. Tavatunni suhtlus, naljad, tõgamised - igatsen neid. Pärast harjutusi on vaja teha paarilisega dialooge, need esitame hiljem telefoni teel. Ing- lise keel on läbi ja tänaseks on kogu koolitöö tehtud. Jah, es- maspäeval on ju ainult üks vi- deotund, aga tavaliselt on need veel matemaatikas, keemias, vahel bioloogias. Hea on teisi näha, isegi kui kohtumine toi- mub veebi teel, kuid tahaks tunda õlatunnet - seda arvuti kaudu ei saa.

Tunnid on selleks päevaks läbi ja kokkuvõttes polnudki nii hull, aga arvutit või selle ekraani ma täna rohkem küll näha ei taha. Heidan veel viimase pilgu Stoodiumisse ja meilipostkasti, et näha tehtud ülesannete tagasisi- det, mis õpetajad andnud on. Jään homset ootama. Kuid... Selga ja tagumik on kanged. Mitu tundi ma täna istusin, sil- mad helendaval ekraanil? Kus on nüüd põhimõte, et arvuti taga tohib olla vaid veidike päevast? Nüüd elamegi arvuti taga. Oeh, igatsen tüdrukute- ga kehalise tunnis olemist, kus surmani väsinuna sai pisara- teni naerdud. Ka praegused kehalise kasvatus tunnid on väsitavad, näiteks andis õpetaja Rivo ülesandeks koostada tunnine treeningkava ja see ka läbi viia. Aga emotsioonid on hoopis teised, sest ühine naer on puudu.

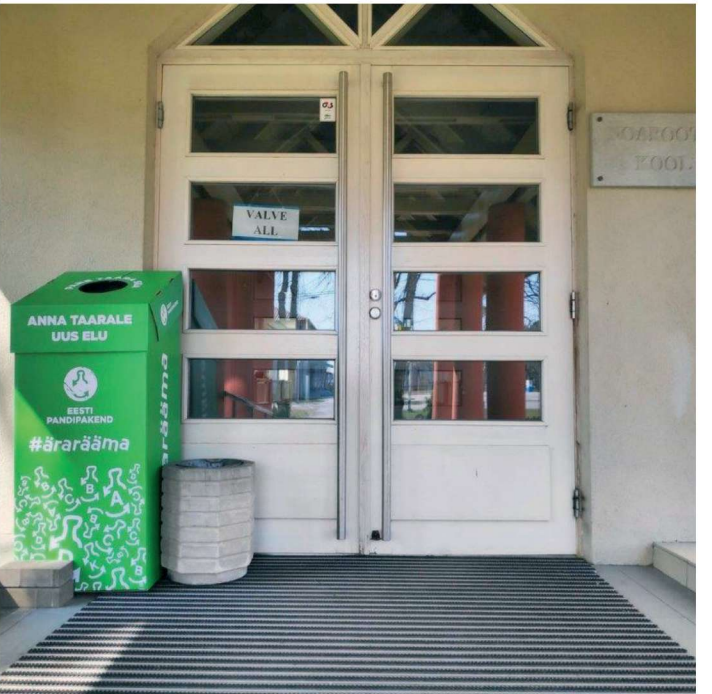
On pärastlõuna. Tavaliselt läk- sin sellel ajal kodu poole, kui polnud enesekaitse treenin- gut või näiteringi või veel mi- dagi, mida huvitegevuseks nimetatakse. Mis on nüüd minu huvitegevus? Näidend - jäi ära. Margitil ja Marju olid suured plaanid “Suure maalritööga”, tekstid koostatud, taustajõud kaasatud. Mina pidin olema DAAM. Eelnevates näiden- dites kehastasid vaid memme-

sid, nüüd oleksin saanud olla DAAM. Enesekaitsest tunnen puudust. Rivo raputas meist viimse- gi jõuvaru välja. Ta võiks meile videotreeninguid teha. Võtan koera ja lähen jalutama, treeningu eest on ehk seegi. Enne magamajäämist mõlgut- tan tutipeo ja lõpuaktuse mõtteid. Meel läheb kurvaks, kui mõelda, et jään ilma neist emotsioonidest, mida olen üheksa aastat oodanud. Seda tunnet raha eest osta ei saa. Õdede-vendade lõpupilt vaadates jõuab kohale tõsiasi, et mina sellist pilti albumisse panna ei saagi. Ka lõpukleidi asemel ripub tühi riidepuu, sest kleiti lihtsalt pole veel. Selles oleksin lõpuaktusel koos klassikaaslastega tantsi- nud. Ainult korra saime proovis käia ja oma lõputantsu harjutada. Jään veel pikalt meenutama õpetaja lubadust, et lõpupeol nutame viimast tantsu tantsides. Ka neid pisaraid ei saa ma ühegi raha eest osta. Uinun.

Elu on huvitav ja kõik on suhteline. Talvel tahtsime koo- list ära, nüüd tahaks kooli. KOOLI!

Karoliina Lääne koos õpetaja **Margit Ülevainoga**, *Palivere Põhikooli 9. klassi õpilane ja tema õpetaja*

Noarootsi Koolis kampaania “Ärarääma” jätkub!

Aasta algul kuulutas Eesti Pandipakend Eesti üldhariduskoolidele välja ägeda kampaania “Ärarääma”. Kampaania raames koguvad koolilapsed pandipakendeid ja võistlevad kahes kategoorias ning lisaks on võimalik võita ülivingeid vaheauhindu. Hea meel on tõdeda, et kampaaniat on pikendatud kuni järgmise kooliaasta septembrini ning Noarootsi Kooli kena rohekast seisab välisukse ees ning kogumine jätkub distantsilt.

Koos muudame maailma paremaks!

Noarootsi Kool

Müüa köögivilja- ja lilletaimi!

Asukoht : Linnamäe
Lisainfo telefonil 51 32 945 või meie FB lehel!

LinnamaePihlakaTalu

Hauaplatside hooldus kalmistutel üle Eesti.
Tel 55 92 34 91, muhkel@muhkel.ee

KULLAMAA VIRTUAALNE RATTAKROSS

Tänavu toimuma pidanud Kullamaa 17.rattakross jääb sellisel kujul ära, kuid kross toimub. Virtuaalse krossi rada on ideaalis avatud juunikuus. Start ja finiš Kullamaa vallamaja vastas üle tee haljasalal. Start ja rada tähistatud. Rada pikkus 24 km ja võimalus ühe korra läbimisega lühike rada

ja kaks korda järjest-maraton ja kolm ringi pikk rada. Sõit kuulub taas Estonian Cup sarja.

Täpset infot leiame mõninga aja pärast Lääne-Nigula valla kod- ulehel ja Estonian Cup kodulehel või Facebookis. Korraldajate nimel M. Jõevee

Maal Elamise päev tuleb taas

Sel aastal toimuvad nii Maal Elamise kui Avatud Sadamate päev samal ajal, 26. septembril!

Maal Elamise päev kutsuti möödunud aastal ellu selleks, et tutvustada igapäevaelu Eestimaa erinevates piirkondades, millised on töötamise ja elamise võimalused, millised avalikud teenused, millised vaba aja veetmise võimalused. Samad eesmärgid on ka sel korral!

Lääne-Nigula valla mitmekesine loodus pakub elamusi Osmussaarelt, Noarootsi ja Nõva liivarandadest, Palivere männimetsadest, romantilisest Marimetsa rabast ja Kasari jõeluhast. Meil on Noarootsis unikaalne rannarootsi kultuuripärand, Kullamaal ajalooline kultuuriidendid, Saunjas Silma loodushariduskeskus, Martnas Saueaugu teatritalu, Paliveres head liikumisrajad ja erinevates piirkondades palju avastamist väärt paiku! Ja kõige olulisem, meil elavad oma kodukohta armastavad toredad ja terved inimesed!

Mitmed pered põgenesid viiruse hirmus linnast maale suvekodudesse ja on saanud paar kuud päriselt maal elamist proovida. On ju erinev, kas elad maal kaunil suveajal või hoopis sompus ja pimedal sügisel. Loodame, et nii mõnigi pere otsustab oma elu alaliselt maal sisse seada ja meie saame neid otsuseid toetada, kui näitame, mis meil pakkuda on!

Eelisel Maal elamise päeval osalesid Martna, Palivere, Risti ja Oru kogukonnad. Avatud olid koolid, lasteaiad, noortekeskused, erinevad ettevõtted, talud, mitmed kodud. Vaba aja tegevuste võimalusi tutvustasid erinevad seltsid ja huviringid ning kinnisvara firmad vahendasid infot võimalike elupaikade kohta. Enamik külastajatest olid lähipiirkonna ja oma valla inimesed ja paljud ütlesid, et hea oli oma kodukanti avastada. Kuidas saadki võõraid siia kutsuda, kui ise oma kodukanti ei tunne?!

Tänaseks on Maal Elamise päeva korraldamiseks huvi üles näidanud Noarootsi, Palivere ja Oru piirkonnad!
Ootame liituma vallast ka teisi piirkondi - see on suurepärane võimalus kogukonna koostöö arendamiseks!

Idee algataja Krista Habakukk peale eelmisel aastal toimunud Maal Elamise päeva: „Kui kogukonnad koos vallaga on uhked oma elu üle, tõmbab see ka teisi kaasa. Inimene liigub sinna, kus teda oodatakse!“
Maal elamise päeva korralduslik info: Varje Paaliste, kultuuri- ja spordinõunik, tel 56469191; varje.paaliste@laanenigula.ee

Haapsalu Kutsehariduskeskus

VASTUVÕTT 2020

KUTSEKESKHARIDUS PÕHIKOOLI BAASIL 4. tase

- IT-süsteemide noorempetsialist 3a
- turismiettevõtte teenindaja 3a
- infospetsialist/bürootöö 3a
- ehitusviimistlus 3a
- üldehitus 3a
- tisler 3a
- kokk 3a

KUTSEÕPE TÄISKASVANUD ÕPPIJALE TSÜKLIÕPPES

- IT-tehnik 4. tase 1a **UUS!**
- loodusgiid 5. tase 2a **UUS!**
- tekstiilkäsitöö 4. tase 2a
- raamatupidaja 5. tase 2a
- hooldustöötaja 3. tase 1a
- mööblirestauraator 4. tase 2a
- pehme mööbli valmistaja 4. tase 1a
- ehitusplekksepp 3. tase, 4. tase 1a

KUTSEÕPE BAASHARIDUSE NÕUDETA VÕI LIHTSUSTATUD ÕPPEKAVAGA

- abikokk 3. tase 2a
- puidutöötaja 3. tase 1,5a

KUTSEVALIKU ÕPE

0,5-1 aastat alates oktoobrist 2020

- õpe sisaldab karjääriõpet ja erialadega tutvumist
- ettevalmistust suundumiseks töö- või kooliellu

ÜLDHARIDUSÕPE alates 17. eluaastast

- põhikooli 8. ja 9. klass 3-4 koolipäeva nädalas
- gümnaasiumi 10.-12. klass 2 koolipäeva nädalas

Dokumentide vastuvõtt elektroonselt alates 1. maist

Täpsem info www.hkhk.edu.ee
Telefon 666 1751

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvööndis. Tel: 56 111 900

OÜ ETEST PR

ostab metsa- ja põllumaad.

Tel 50 45 215,
51 45 215

info@est-land.ee

Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool

VASTUVÕTT 2020 ON AVATUD

PÕHIKOOLIJÄRGNE ÕPE

- Kokk 3 a *
- Puhastusteenindus - kodumajandus 3 a *
- Ehitusviimistlus 3 a *
- Automaaler 3 a *
- Autoplekksepp- komplekteerija 3 a *
- Mootorsõidukitehnik 3 a

KUTSEÕPE

- Sõidukite pindade hooldaja ja rehvidehnik 1 a
- Abikokk 1 a
- Puukäsitööline 1 a
- Puhastusteenindaja abiline 2 a (TÕK)
- Kõõgiabiline 2 a (TÕK)
- Kutsevaliku õpe 0,5 a

*Eriala võimalik õppida ka LÕK õppekava alusel
TÕK - põhikooli toimetuleku õppekava

KUTSEÕPE TÄISKASVANUTELE (TSÜKLIÕPE)

- Sepp 2 a
- Keraamik 2 a
- Pottsepp - sell 1 a
- Puukäsitööline 2 a
- Mööblirestauraator 2 a
- Automaaler (aerograafi lisaoskusega) 1,5 a
- Sõiduautehnik (autoelektriku lisaoskusega) 2 a
- Sõiduautodiagnostik 1 a
- Väikemasina, mootor- ja jalgrattatehnik 2 a
- Autoplekksepp- komplekteerija 1,5 a (vanade autode taastaja lisaoskusega)
- Puhastusteenindaja 1 a
- Abikokk 0,5 a
- Kondiiter 1 a
- Kokk 2 a

Dokumentide vastuvõtt e-keskkonnas www.sais.ee
Vastuvõtukomisjonid 19. juuni, 24. juuli, 07. august, 21. august

Täpsem info www.vigalattk.ee

Silma Õpikoda kutsub linnurikkusest osa saama

- nutirada
- linnumatkad giidiga
- kontaktivaba perepuhkus

<https://www.silmalk.ee/matkad/>

Kaja Loorens, Silma Õpikoda
www.silmalk.ee

Eriolukord on suunanud inimesi oma aega rohkem looduses veetma. Silma Õpikoda ümbrus, mis on ühtlasi ka looduskaitseala, kuulub nende paikade hulka, mis ei ole ülerahvastatud.

Mais, kui ilmad ilusad ja soojad, tasub siia tulla. Juba siia poole sõites, võib teede ääres põldude peal näha suuri valgepõsk-lagleda parvi. Kui sul on binokkel, jäta auto ohutusse kohta seisma ning lihtsalt vaatle. Parved on lausa kümnetuhandelised. Vahetult enne õpikoda jääb tee peale RMK Saunja matkarada, mis lõpeb linnuvaatlustorniga. Ka õpikoda õue peal on linnuvaatlustorn. Sinna on ülesse seatud RMK looduskamera, mille pilti saab reaalselt YouTube'ist jälgida.

Hetkel veel tuleb juurde hiliseid rändlinde, kelle talvitus-alad asuvad Aafrikas: põneva siristava häälega rooritsiklind, valju jutuvadaga roolinnud. Õhk on igasuguste lindude

häälest paks, aga kõige maagilisem aeg linnulaulu kuulamiseks on hommikul vara, peale päikesetõusu või õhtul enne loojangut. Arvestada tasub sellega, et kõige ilusamat linnu-aega jätkub vaid kuu lõpuni. Siis algab orhideede õitsemise aeg. Kes soovib lindude kohta rohkem teada, saab tellida retke koos kogenud ornitoloog Marko Valkeriga. Kes soovib rohkem omal käel ringi liikuda, võib katsetada nutirada. Juhiseid looduses liikumise reeglite kohta leiad intrenetilehelt www.loodusegakoos.ee